

Vroegtijdige Interventie Gezinnen in Amsterdam Noord gemonitord

Eindrapportage

Anne-Marie Broeders
Annelies Slabbèrtje

Vroegtijdige Interventie Gezinnen in Amsterdam Noord gemonitord

Eindrapportage

Amsterdam, 27 maart 2008

Anne-Marie Broeders
Annelies Slabbèrtje

Met medewerking van:
Nelleke Hilhorst
Annelies Maarschalkerweerd
Karin Schaafsma

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Meelopend onderzoek	4
1.3	Onderzoeksvragen en werkwijze	4
1.4	Conclusies voortgangsrapportages	5
1.5	Leeswijzer	5
2	Selectieproces	6
2.1	Selectiecommissie	6
2.2	Selectiecriteria	7
2.3	Informatievoorziening	7
2.4	VIG in relatie tot OTS	8
2.5	Borging	8
3	Instroom en analyse gezinnen	10
3.1	Gegevens aanmelding en instroom	10
3.2	Aanmelders	11
3.3	In begeleiding genomen gezinnen	12
4	VIG in de praktijk	14
4.1	Schakel naar vervolghulp	14
4.2	Verhouding gezinscoach en andere hulpverleners	15
5	Effecten van VIG	18
5.1	In- en uitstroom	18
5.2	Mate van succes van afgeronde trajecten	19
5.3	Vooruitgang per leefgebied	19
5.4	Ervaringen gezinnen	20
6	Borging van organisatie en samenwerking	23
6.1	Borging binnen Spirit	23
6.2	Borging van samenwerking	25
6.3	Privacyprotocol	25
7	Conclusies en aanbevelingen	26
7.1	Conclusie efficiëntie en effectiviteit instroomprocedure	26
7.2	Conclusie behalen gestelde normen	27
7.3	Conclusie realiseren ruimte voor vervolghulp	28
7.4	Conclusie ondersteuning en borging uitvoering VIG	28
7.5	Conclusie positieve neveneffecten VIG	28
7.6	Advies ten aanzien van continuering VIG	29
	Bijlagen	31
Bijlage 1	Geïnterviewde personen	32
Bijlage 2	Stroomschema selectiecriteria	33

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In januari 2007 is het project 'Vroegtijdige Interventie Gezinnen' (VIG) in stadsdeel Amsterdam Noord van start gegaan. Dit project omvat een integrale gezinsaanpak, zoals deze in Rotterdam is uitgewerkt door Radar.

Aanleiding voor het project was de constatering dat veel jongeren uit de groepsaanpak uit gezinnen komen waarin de ouders ernstig in gebreke blijven met betrekking tot de opvoeding en het geven van een stabiele thuisbasis. Dit werd geconstateerd door onder meer de stadsmarinier in Nieuwendam-Noord, die ook constateert dat de hulpverlening rondom die gezinnen niet goed gecoördineerd is. Bovendien is een aantal gezinnen onbereikbaar voor adequate hulpverlening. Vervolgens heeft de districts-commissaris aan de buurtregisseurs gevraagd, om samen met scholen in Nieuwendam-Noord de probleemgezinnen (gezinnen met kinderen die in aanraking zijn gekomen met politie/justitie vanwege criminaliteit, schulden, armoede, vroegtijdig schoolverlaten) in kaart te brengen. Dit heeft een lijst van 65 multi-probleemgezinnen¹ opgeleverd. De stadsmarinier hoorde tijdens een werkbezoek aan Rotterdam over de VIG aanpak, die zij enthousiast als mogelijke aanpak voor deze groep in Amsterdam Noord heeft voorgesteld.

Het project VIG maakt onderdeel uit van het programma Jeugd & Veiligheid, met als doelen sociale activering van gezinsleden, het ondersteunen van kinderen bij hun schoolcarrière, het ondersteunen van ouders bij het opvoeden van hun kinderen en het tegengaan van jeugdoverlast en –criminaliteit. De belangrijkste kenmerken van het project zijn:

- Doelgroep bestaat uit gezinnen met meervoudige problemen, met kinderen tot en met 15 jaar en met een uitkering op grond van de WWB.
- Op een niet-vrijblijvende manier bewerkstelligen van een positieve verandering binnen het gezinssysteem.
- Intensief contact met het gezin. De gezinscoach staat midden in het gezin, lenigt de eerste/ergste nood en leert ouders de opvoeding beter ter hand te nemen.
- Het gebruik van 'dwang en drang' maatregelen om gezinnen te bereiken die anders buiten de scope van de hulpverlening blijven. VIG is geen keuze, maar wordt opgelegd. Met het gezin worden bindende afspraken gemaakt (via een contract). Door de Dienst Welzijn en Inkomen wordt sanctionerend opgetreden indien het contract niet wordt nagekomen.
- Samenwerking tussen stadsdeel, DWI, Spirit/Radar, buurtregisseurs, ketenunit, BJAA, GGD, leerplicht en instellingen gericht op hulp aan volwassenen.
- Overdracht na 6 maanden aan andere hulpverlenende instanties voor specifieke (evidence based) (na)zorgprogramma's.

Noot 1 Overigens blijkt maar een klein deel van deze groep daadwerkelijk voor het project in aanmerking te komen. Daar wordt in het hoofdstuk Instroom gezinnen nader op in gegaan.

Spirit heeft van het stadsdeel Amsterdam-Noord middelen ontvangen om in 2007 twintig gezinnen in het stadsdeel Noord met VIG te begeleiden. De gemeente Amsterdam (OOV) financiert het monitoring- en evaluatieonderzoek.

1.2 Meelopend onderzoek

Stadsdeel Amsterdam Noord en de gemeente Amsterdam hebben DSP-groep opdracht gegeven om het project gedurende het jaar 2007 te volgen en tussentijds te evalueren. De uitvoering kon daardoor – waar nodig – op basis van de voortgangsrapportages tussentijds worden bijgestuurd. Daarnaast is het project gemonitord om te bepalen of het effectief is en op den duur voor meer gezinnen in Amsterdam ingezet kan worden.

Het onderzoek heeft drie doelstellingen (gehad):

- 1 Tussentijds inzicht bieden in het proces en de resultaten van de aanpak en het leveren van aanbevelingen om gedurende de pilot te kunnen bijsturen in de uitvoering.
- 2 In kaart brengen van de resultaten van de aanpak.
- 3 Oordeel uitbrengen over de effectiviteit van de aanpak en op basis daarvan een concreet advies uitbrengen over het al dan niet structureel continueren en uitbouwen van de gezinsaanpak (en zo ja op welke wijze).

Dit onderzoek is tegelijk gestart met het project. De onderzoekers hebben de voortgang gemonitord met het oog op de mogelijkheid tot tussentijdse bijsturing. Een aantal gezinnen is kort na de start en na afsluiting gevraagd naar hun ervaringen met het project.

Er is op twee momenten gerapporteerd: in mei 2007 en november 2007. De eerste twee rapportages brachten verslag uit van de voortgang en zijn besproken in de stuurgroep van VIG. Deze derde rapportage betreft de eindevaluatie.

1.3 Onderzoeksvragen en werkwijze

Het onderzoek bestond uit een proces- en een effectevaluatie. De twee voortgangsrapportages waren hoofdzakelijk gericht op het proces. Op de effectevaluatie zijn de volgende onderzoeksvragen van toepassing:

- 1 Is de instroomprocedure efficiënt en effectief?
- 2 Is de beoogde doelgroep bereikt?
- 3 Zijn de gestelde normen behaald?
- 4 Is VIG erin geslaagd om weer zicht en grip op het gezin te verkrijgen, waardoor ruimte is ontstaan voor vervolghulp?
- 5 Wordt de uitvoering van VIG voldoende ondersteund en wordt de kwaliteit geborgd?

In tegenstelling tot de twee voortgangsrapportages die vooral op de procesvoortgang gericht waren, focussen we in deze eindrapportage op de resultaten cq. effecten die zijn behaald binnen het VIG-traject. Hiertoe is de schriftelijke informatie over gezinnen geanalyseerd².

Noot 2 Deze informatie betreft per gezin het intakeformulier, het plan van aanpak en de eindrapportage.

Naast deze informatiebron was het de bedoeling ook gebruik te maken van de vragenlijst NOSIK³. Dit instrument wordt ingezet om te meten in hoeverre er sprake is van een afname in opvoedingsstress gedurende de VIG-begeleiding. De gezinscoaches hadden de taak gezinnen te vragen de NOSIKs aan het begin en aan het einde van het traject in te vullen. Vanwege een onvoldoende aantal geretourneerde NOSIKs is echter besloten dit onderdeel te laten vervallen. Gevolg hiervan is dat geen uitspraken gedaan kunnen over eventuele afname van opvoedstress binnen de gezinnen en de rol van VIG hierbij.

Wat betreft het proces hebben we gekeken naar de stand van zaken omtrent de aanbevelingen en hebben we hieraan conclusies verbonden. Informatie hiervoor is verkregen middels de observatie tijdens het selectiecommissie-overleg op 21 januari 2008, kwalitatieve interviews met sleutelfiguren en het bestuderen van de door Spirit/Radar aangeleverde schriftelijke informatie. In bijlage 1 is de lijst van geïnterviewde sleutelpersonen opgenomen.

In de tweede voortgangsrapportage hebben we twee speciale thema's benoemd voor de eindrapportage, namelijk het traject naar vervolghulp en de verhouding tussen gezinsvoogden en gezinscoaches. In deze eindrapportage is hier dan ook specifieke aandacht voor.

1.4 Conclusies voortgangsrapportages

Uit monitoring gedurende de pilot blijkt dat partijen vanaf het begin enthousiast zijn over de samenwerking binnen VIG. De lijnen zijn volgens hen kort en de bereidheid om kritisch uit te wisselen is groot. Er bestaat een groot draagvlak voor VIG. Men is van mening dat de VIG-aanpak door het drang- en dwangaspect en de intensieve hulpverlening de specifieke multi-probleemgezinnen beter bereikt dan de reguliere hulpverlening. In de eerste voortgangsrapportage wordt de instroom als punt van aandacht benoemd; deze blijft achter bij de verwachtingen. Echter, uit de tweede voortgangsrapportage blijkt dat respondenten van mening zijn dat het proces steeds verder uitgekristalliseerd wordt wat betreft selectie, begeleiding en vervolghulp. Als aandachtspunten daarbij worden genoemd het vaststellen en correct gebruiken van de selectiecriteria, agendering en samenstelling selectiecommissie-overleg en borging van diverse werkprocessen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 vindt u meer informatie over de stand van zaken rondom het selectieproces. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de instroom in VIG en biedt een analyse van de gezinnen. Over hoe VIG in de praktijk verloopt, leest u meer in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 beschrijft de effecten van VIG en hoofdstuk 6 gaat in op de aspecten rondom borging van VIG. In hoofdstuk 7 vindt u ten slotte de conclusies en aanbevelingen.

Noot 3 NOSIK is een vragenlijst voor ouders van kinderen tussen de 2 en 14 jaar waarmee de stressbeleving van ouders bij de opvoeding van hun kinderen kan worden vastgesteld.

2 Selectieproces

In de eerste en tweede voortgangsrapportage heeft DSP-groep naar het selectieproces binnen VIG gekeken. Naar aanleiding daarvan is een aantal aanbevelingen geformuleerd. In dit hoofdstuk wordt gekeken wat in februari 2008 de stand van zaken is rondom het selectieproces.

2.1 Selectiecommissie

Uit de observatie van het selectiecommissieoverleg blijkt dat de agendering op logische wijze plaatsvindt. Allereerst worden potentiële VIG-gezinnen besproken, daarna de gezinnen in een alternatief traject en als laatste de gezinnen in een VIG-traject. Voorheen werden alle gezinnen in een VIG-traject doorgenomen, wat erg veel tijd kostte. Uit het geobserveerde selectiecommissieoverleg blijkt tevens dat gezinnen in een VIG-traject nu enkel worden besproken als ze net in traject zitten of als er iets nieuws over te melden is. Daarbij valt wel op dat door de tijd die gaat zitten in de overige agendapunten, er weinig ruimte is voor het bespreken van de VIG-gezinnen waarover vragen zijn. Een groot deel van de 2 uur die de selectiecommissie te besteden heeft, gaat namelijk op aan het verkennen van mogelijkheden voor alternatieve hulp voor gezinnen die niet instromen in VIG. Naast het feit dat er simpelweg steeds meer gezinnen op de lijst komen waarvoor alternatieve vormen van hulp moeten worden verkend, wordt dit ook veroorzaakt door gebrek aan relevante informatie waardoor geen beslissingen rondom vervolgacties kunnen worden genomen. Daarnaast geven sommige organisaties geen gevolg aan de vastgestelde acties. Zo lijken er diverse zorgmeldingen bij BJAA niet te zijn doorgelopen.

Een actuele ontwikkeling die invloed heeft op de positie en taken van de selectiecommissie en het selectieproces, is de stadsregionale ontwikkeling van een convenant aanpak multi-probleemgezinnen. Ook Amsterdam-Noord ontwikkelt op basis hiervan een op het stadsdeel toegespitste multi-probleemgezinnaanpak. Alhoewel de precieze uitwerking van de aanpak bij de totstandkoming van deze rapportage nog niet bekend is, is het wel duidelijk dat de coördinatie van alle multi-probleemgezinnen (met en zonder VIG-traject) voortaan onder verantwoordelijkheid van een lokaal analyse-team valt. De selectiecommissie wordt daarmee onderdeel van het lokaal analyseteam.

Wat betreft deelname van de buurtnetwerken 12- aan de selectiecommissie: de verwijzing en informatievoorziening vanuit de buurtnetwerken is niet voldoende. Ook is nog niet helder wat wordt verwacht van deze buurtnetwerken en voor welke doelgroepen zij precies werken. De positie van de buurtnetwerken binnen VIG is echter afhankelijk van de uitwerking van de aanpak multi-probleemgezinnen in Amsterdam-Noord. Dit verdient de aandacht van het stadsdeel in de komende periode.

2.2 Selectiecriteria

Wat betreft de selectiecriteria is de aanbeveling gedaan deze in de stuurgroep vast te stellen en ze te gebruiken als check bij de selectie van gezinnen tijdens het selectiecommissieoverleg. Tijdens het selectiecommissieoverleg dat DSP-groep heeft geobserveerd, werden potentiële gezinnen expliciet getoetst aan de selectiecriteria. De criteria zijn inmiddels ook vastgelegd in een stroomschema (zie bijlage 2). Wanneer er te weinig informatie is, is het stroomschema nog niet aan de orde en wordt er eerst genoeg informatie verzameld. Het criterium rondom criminaliteit en overlast zorgt nog voor onduidelijkheid. Het is niet helder welk type signalen het dient te gaan: gaat het om jongeren die staan beschreven in de shortlist (een instrument waarmee een politiefunctionaris jongeren van hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroep in beeld brengt), om geregistreeerde signalen zoals bij het meldpunt overlast of ook om 'losse' signalen van buurtregisseurs.

2.3 Informatievoorziening

Om de selectiecriteria goed te kunnen hanteren, is volledige, actuele en correcte informatie nodig over de gezinnen. Een goede informatievoorziening draagt bij aan het objectiveren van een 'go/no go-beslissing' voor een VIG-traject. Bovendien is het de informatie waarmee de gezinscoaches starten. Door alle respondenten die deel uitmaken van de selectiecommissie, wordt de informatievoorziening echter nog steeds als knelpunt benoemd. Informatie die voorhanden is, is niet altijd volledig of correct en is in een aantal gevallen verouderd. Hiervoor is een aantal oorzaken te benoemen:

- Sommige partners binnen de selectiecommissie lukt het niet altijd de afgesproken informatie te leveren doordat ze hiervoor afhankelijk zijn van hun collega's. Het gaat hierbij hoofdzakelijk om de politie, BJAA en buurtnetwerken. Dit is een aandachtspunt voor de organisaties bij hun keuze van afvaardiging in de selectiecommissie. De deelnemer aan de selectiecommissie moet een zodanige functie binnen de organisatie hebben dat zij informatie van collega's kunnen 'afdwingen'.
- Ook komt het helaas voor dat het 'huiswerk' niet gedaan is door de deelnemers. Dit is belangrijk om ervoor te zorgen dat het proces niet onnodig vertraagd wordt of dat riskante situaties ontstaan. Een voorbeeld dat in dit verband wordt genoemd, is de aanwezigheid van vuurwapens binnen een gestart VIG-gezin. Dat het gezin vuurwapens bezat, was bekend bij de politie, maar was niet gemeld in de selectiecommissie. Bij de contraindicatie 'check op veiligheid' gingen dan ook geen alarmbellen rinkelen en is met het gezin een VIG-traject gestart, wat een veiligheidsrisico voor de gezinscoach betekende.
- Een andere oorzaak van de haperende informatievoorziening is dat het in sommige gevallen lastig is actuele informatie te verkrijgen. Op basis van verouderde signalen bestaat het idee dat het niet goed gaat binnen een gezin. Actuele informatie blijkt echter moeilijk verkrijgbaar te zijn of is te beperkt om een VIG-traject te kunnen verantwoorden.

Het is tegelijkertijd niet realistisch te veronderstellen dat altijd alle volledige, actuele informatie beschikbaar is. Kenmerkend van een VIG-traject is de mogelijkheid voor coaches om vanwege het drang- en dwangaspect en de intensiteit van de hulpverlening informatie boven tafel te krijgen die anders verborgen zou blijven. Daardoor komt door het VIG-traject in een aantal gevallen informatie naar boven die vooraf niet bekend was (zie paragraaf

4.1 Tweede voortgangsrapportage VIG). Om die reden moet er binnen een lopend VIG-traject de ruimte zijn om op basis van nieuwe informatie de aanpak bij te sturen of te beëindigen. Ook moet er ruimte blijven voor de zogenaamde 'onderbuikgevoelens', alhoewel deze volgens diverse respondenten niet de overhand mogen krijgen bij het besluit om een gezin in te laten stromen.

2.4 VIG in relatie tot OTS

Tijdens de observatie van het selectiecommissieoverleg leek de inzet van een OTS en VIG oneigenlijk in een opeenvolgende lijn te worden gezet. Zo werd gesuggereerd of niet eerst de mogelijkheden voor een OTS verkend moesten worden, voordat VIG ingezet zou worden. Om helder te krijgen hoe VIG en OTS zich volgens partijen tot elkaar zouden moeten verhouden, hebben we dit als extra vraag meegenomen in de interviews.

De meeste respondenten zien duidelijk verschil tussen een OTS en VIG. Een OTS is hulpverlening in een justitieel kader en wordt ingezet als een kind zich bevindt in een situatie die bedreigend is voor z'n ontwikkeling. VIG is een aanpak met een drang- en dwangaspect die zich richt op het totale gezin met als doelen sociale activering van gezinsleden, het ondersteunen van kinderen bij hun schoolcarrière, het ondersteunen van ouders bij het opvoeden van hun kinderen en het tegengaan van jeugdoverlast en -criminaliteit. En alhoewel bij allebei sprake is van een mogelijkheid tot repressie bij onvoldoende medewerking zijn de middelen hiervoor verschillend. Bij een OTS kan dat leiden tot uithuisplaatsing, bij VIG tot een financiële korting.

Binnen een gezin kan dus een VIG-traject starten zonder dat er een OTS is voor (een van) de kinderen. Aan de andere kant kan er ook een OTS nodig zijn voor een kind, terwijl er geen redenen zijn om het gezin een VIG-traject te laten volgen. Er dient dan immers ook sprake te zijn van onder meer problematiek op meerdere leefgebieden en onbereikbaarheid voor de reguliere hulpverlening. VIG is niet altijd de aangewezen manier om een OTS te voorkomen of aan te vullen of vice versa. In een aantal gevallen kunnen ze elkaar echter wel versterken.

Over de samenwerking tussen de gezinsvoogd en gezinscoach in de praktijk, leest u meer in paragraaf 4.2.

2.5 Borging

In het afgelopen pilotjaar is enorm veel bereikt in het verbeteren van de aanmelding, selectie en instroom van gezinnen in VIG. Om dit vast te houden, blijft onderhoud en regie vanuit het stadsdeel gewenst. De voorzitter van het selectiecommissieoverleg spreekt de partners regelmatig aan op het aanleveren van informatie, maar dit kost veel tijd. Zij geeft aan dat ze – naast het blijven aanspreken van organisaties op hun verantwoordelijkheden – ook op zoek is naar alternatieve vormen van informatievergaring. Een mogelijkheid daarvoor is het plannen van aparte overleggen met een aantal partners.

De voorzitter van de selectiecommissie concludeert dat voor het betrokken houden van partners en het verzamelen van alle informatie de 8 uur die er nu voor staat zeker niet toereikend is. Het stadsdeel Noord als regisseur

vraagt om meer tijdsinvestering. Dit kan vanuit het onderzoek worden bevestigd.

3 Instroom en analyse gezinnen

In dit hoofdstuk wordt de instroom in VIG in 2007⁴ beschreven. Eerst worden de aanmeldingen beschreven en vervolgens wordt ingegaan op de gezinnen die in begeleiding zijn genomen.

3.1 Gegevens aanmelding en instroom

Schema 3.1 Aanmelding en instroom

Status	Aantal gezinnen 2007
Totaal besproken door selectiecommissie	53
Afgewezen	22
In behandeling bij selectiecommissie	12
Ingestroomd maar alsnog afgewezen	2
VIG-trajecten	17
Verlenging	1

In totaal zijn in 2007 19 gezinnen ingestroomd. Bij 2 van deze gezinnen is de coach actief geweest in het gezin, maar zijn de gezinnen vóór het ondertekenen van het plan van aanpak alsnog afgewezen. Reden hiervoor was bij één gezin de aanwezigheid van vuurwapens. Bij het andere gezin heeft moeder besloten haar uitkering op te zeggen waardoor een VIG-traject niet meer geëigend was. Verder was bij één gezin sprake van verlenging van een half jaar. We komen in totaal op 17 VIG-trajecten met ondertekend plan van aanpak en één verlenging.

12 gezinnen zijn nog in behandeling. Dit houdt in dat:

- aanvullende informatie wordt verzameld, die nodig is om het gezin aan de selectiecriteria te kunnen toetsen (actuele zorgsignalen, verslavingproblematiek, veiligheid)
- andere hulpverlening gestart is en men wil afwachten of dit voldoende aanslaat
- gewacht wordt op resultaten van onderzoek (belastbaarheidsonderzoek DWI, raadsonderzoek etc.)

In 22 gevallen is een gezin afgewezen voor een VIG-traject. De selectiecommissie heeft voor deze gezinnen vervolgens de meest geëigende vorm van hulpaanbod besproken; voor 1 gezin is een alternatief traject uitgezet.

Noot 4 In 2007 hebben 17 gezinnen een plan van aanpak ondertekend. Bij één gezin was sprake van verlenging van een half jaar, daarmee komt het aantal VIG-trajecten in totaal op 18. In 2007 zijn slechts 5 gezinnen uitgestroomd. Om de analyse te kunnen baseren op zoveel mogelijk plannen van aanpak, hebben we de gezinnen die in 2007 zijn ingestroomd en vóór 25 februari 2008 zijn uitgestroomd ook meegenomen. We komen dan op in totaal 10 uitgestroomde gezinnen. We beschouwen een VIG-traject waarbij een eindscore is gemaakt van de al dan niet behaalde doelen als afgerond. Dit geldt voor 7 van de 10 uitgestroomde gezinnen. Bij drie gezinnen is het VIG-traject afgebroken en is er geen score gemaakt. Dit beschouwen we als een afgebroken traject.

Redenen voor afwijzing zijn:

- Bij veel van de gezinnen is er al een andere vorm van hulpverlening, die de selectiecommissie voor dat moment toereikend vindt.
- Geen DWI-uitkering is ook een belangrijke reden om een gezin af te wijzen voor VIG.
- Bij een aantal gezinnen is een uithuisplaatsing van de kinderen aan de orde of is een zorgmelding gedaan.
- In enkele gevallen zijn er geen (actuele) aanwijzingen dat het in het gezin niet goed loopt.
- Overige redenen die worden genoemd zijn: levensbedreigende ziekte van een van de kinderen, kinderen worden afzonderlijk strafrechterlijk aangepakt zodra ze de fout in gaan, het gezin is recent buiten Amsterdam verhuisd.

3.2 Aanmelders

Onderstaand schema biedt inzicht in welke organisaties in 2007 gezinnen hebben aangemeld bij de selectiecommissie van VIG. Het gaat hierbij nadrukkelijk om een indruk, aangezien de aanmelders niet vanaf het begin van de pilot werden geregistreerd. Bovendien is VIG pas in de loop van het jaar echt 'geland' bij diverse organisaties. Vanaf dat moment komen er dan ook aanmeldingen.

Schema 3.2 Aanmeldingen 2007

Organisatie	Aantal*
BJAA	8
Politie	8
DWI	7
Amstelmeerschool	6
Ketenunit	5
Privépersonen	2
Spirit	2
Bascule	1
GGD	1
Raad voor de Kinderbescherming	1
Jeugdnetwerk 12+	1
Vangnet Jeugd GGD	1
Woningbouwvereniging	1
Buurtnetwerken	0
Meldpunt Zorg en Overlast	0
Individueel Bewonersadvies Amsterdam Noord (IBAN)	0

* In een aantal gevallen hebben meerdere organisatie tegelijkertijd aangemeld.

Veruit de meeste aanmeldingen komen van BJAA, politie (buurtregisseurs) en DWI. Daarnaast is het duidelijk dat de betrokkenheid van de Amstelmeerschool bij het voortraject van de VIG-pilot heeft bijgedragen aan een aanzienlijk aantal aanmeldingen door deze school. Vanuit andere onderwijsinstellingen zijn geen aanmeldingen gedaan. Ondanks dat bovenstaand schema slechts een indruk kan geven van het aantal aanmeldingen, is het opmerkelijk te noemen dat de buurtnetwerken, IBAN, Meldpunt Zorg en Overlast en Vangnet Jeugd weinig aanmeldingen hebben gedaan terwijl men dit vanuit de aard van hun werk en betrokkenheid bij VIG wel zou verwachten.

3.3 In begeleiding genomen gezinnen

In totaal hebben in 2007 17 gezinnen het plan van aanpak ondertekend. Tot en met 25 februari 2008 zijn 10 trajecten beëindigd. In onderstaand overzicht wordt het traject van deze gezinnen weergegeven.

Schema 3.3 Trajecten gezinnen

Gezin	Datum aanmelding	Datum gesprek DWI	Datum ondertekening plan van aanpak	Datum beëindiging
1	02-01-2007	15-01-2007 ⁵	05-02-2007	Verlenging vanaf augustus 2007. Beëindiging 05-02-2008
2	02-01-2007	15-01-2007 ⁶	05-02-2007	03-09-2007
3	25-1-2007	19-02-2007	08-03-2007	01-10-2007
4	Maart 2007	02-04-2007	23-04-2007	27-11-2007
5	27-04-2007	11-05-2007	14-06-2007	
6	21-5-2007	21-05-2007	12-06-2007	28-01-2008
7	12-6-2007	19-06-2007	12-07-07	12-02-2008
8	12-6-2007	21-6-2007	17-07-2007	
9	12-6-2007	28-06-2007	07-08-2007	07-09-2007
10	12-6-2007	20-8-2007 ⁷	24-09-2007	27-08-2007
12	13-7-2007	20-8-2007 ⁸	06-09-2007	
13	13-7-2007	28-08-2007 ⁹	19-11-2007	19-02-2008
14	12-06-2007 en 05-09-2007	18-09-2007	22-10-2007	07-02-2008
15	05-09-2007	18-09-2007	30-10-2007	
16	14-06-2007	09-10-2007	13-11-2007	
20	September 2007	24-10-2007	26-11-2007	
21	September 2007	17-10-2007	13-11-2007	

Gemiddelde trajectduur

Met de trajectduur wordt bedoeld het moment dat het gezin het plan van aanpak ondertekent tot het moment dat het traject wordt beëindigd, al dan niet op positieve wijze. Eén traject is verlengd. Indien deze verlenging wordt gezien als 2 trajecten is de gemiddelde duur 5 maanden. Indien deze verlenging wordt meegeteld als 1 traject is de gemiddelde trajectduur 5,5 maanden. De verdeling in de trajectduur ziet er volgt uit:

- Noot 5 Dit gesprek kon pas na 13 dagen na aanmelding plaatsvinden, omdat de gezinscoaches pas op 8 januari zijn gestart.
 Noot 6 Zie opmerking bij gezin 1.
 Noot 7 Door vakantie van medewerkers van VIG en DWI later opgestart.
 Noot 8 Zie opmerking 3.
 Noot 9 Zie opmerking 3.

Schema 3.3 Gemiddelde trajectduur

Aantal trajecten	Duur in maanden
1x	12 maanden
5x	7 maanden
1x	4 maanden
1x	3 maanden
1x	1 maand
1x	0 maand

Opstellen plan van aanpak

De gemiddelde tijd die het de gezinscoach kost een plan van aanpak op te stellen is 31 dagen (tijd tussen gesprek DWI en ondertekenen plan van aanpak). De gezinscoaches hebben in de vorige rapportage aangegeven dat de 2 weken die staan voor het opstellen van een plan van aanpak niet toereikend zijn, wat hiermee wordt bevestigd.

In de gevallen waar het bovengemiddeld lang duurt een plan van aanpak op te stellen, is de vakantie van de gezinscoach of DWI-medewerker vaak de oorzaak. In de periode tussen het gesprek bij DWI en het ondertekenen van het plan van aanpak is wel altijd een (vervangende) gezinscoach actief binnen het gezin.

In de methodiek is er echter bewust voor gekozen om de periode tussen het gesprek DWI en de totstandkoming en ondertekening van het plan van aanpak kort te houden. Het is dan ook de vraag of de werkpraktijk aangescherpt moet worden of dat een methodische aanpassing juist is.

Schema 3.4 Opstellen plan van aanpak

Duur in dagen	Aantal trajecten
< 20 dagen	2
21 – 25 dagen	5
26 – 30 dagen	2
31 – 40 dagen	6
> 41 dagen	2

Criterion actuele signalen van zorg, overlast en criminaliteit

In de selectiecriteria van VIG staat beschreven dat bij gezinnen sprake moet zijn van actuele signalen van zorg, overlast of crimineel gedrag. Uit de analyse van de intakes en de plannen van aanpak blijkt dat van de 17 gezinnen in traject er bij 11 sprake is van overlast. In 2 gevallen zijn één of meerdere kinderen uit het gezin betrokken bij een geclassificeerde overlastgevende groep: De Monnickendamgroep. In 1 geval is het gezin bekend bij de Ketenuit, in 1 geval is er een overlastmelding van een woningbouwvereniging. 2 overlastmeldingen/signalen komen van de buurtregisseurs. Van de overige meldingen/signalen is niet duidelijk waar ze vandaan komen.

Bij alle 17 gezinnen is er sprake van actuele zorgsignalen. Deze signalen komen veelal uit het onderwijs (inclusief leerplicht) en van de buurtregisseurs. Andere zorgsignalen komen onder meer van Bureau Jeugdzorg, woningbouwverenigingen en schuldhulpverleningsorganisaties.

4 VIG in de praktijk

In dit hoofdstuk worden twee thema's uitgediept die een belangrijke rol spelen in de VIG-pilot. Allereerst wordt ingezoomd op de schakel naar vervolghulp en vervolgens wordt de verhouding tussen de gezinscoach en andere hulpverleners nader bekeken.

4.1 Schakel naar vervolghulp

Om de weg naar vervolghulp zo soepel mogelijk te laten verlopen, heeft Spirit een stappenplan opgesteld. Kenmerkend voor deze schakel naar vervolghulp is in ieder geval dat er altijd sprake is van warme overdracht (fysieke aanwezigheid van hulpverlening), dat de VIG-coach actief blijft in een gezin zolang de vervolghulp niet is gestart en dat de gezinscoach nazorg verleent. Deze nazorg houdt in dat de coach na 3, 6 en 9 maanden contact opneemt met het gezin om te polsen hoe het ze vergaat. Om structuur te brengen in deze nazorg wordt voorts een format ontwikkeld dat aansluit op het registratiesysteem van Spirit.

Opmerkelijk is dat er momenteel weinig vervolghulp plaatsvindt. Wel loopt Triple P in een aantal gezinnen gelijktijdig met VIG. Van de 10 gezinnen die zijn afgesloten, is er bij 2 vervolghulp gestart. Eenmaal in de vorm van Intensieve Orthopedagogische Gezinsbegeleiding (IOG) door het Leger des Heils en eenmaal door ondersteuning van MEE. De begeleiding van het Leger des Heils is echter nog niet voldoende op sterkte vanwege problemen met ziektevervangende. De gezinscoach houdt daarom een vinger aan de pols bij dit gezin. Bij 1 gezin vervolgt de gezinsvoogd de werkzaamheden. Bij 1 gezin vervolgt de casemanager van BJAA de werkzaamheden, maar gaat dit wel gepaard met een raadmelding. Bij 2 gezinnen heeft uithuisplaatsing van één of meerdere kinderen plaatsgevonden en bij 2 gezinnen is BJAA bezig met een uithuisplaatsing. Bij 1 gezin (afgebroken traject) is er geen vervolghulp, maar is er wel sprake van een melding bij het AMK. Bij 1 gezin is geen sprake van vervolghulp omdat de kinderen met een familielid naar het buitenland zijn verhuisd.

Schema 4.1 Vervolg na VIG

Vervolghulp na VIG	Aantal
Uithuisplaatsing	2 ¹⁰
BJAA bezig met uithuisplaatsing	2
Raadmelding door casemanager BJAA	1
Melding AMK	1
IOG	1
MEE	1
Gezinsvoogd vervolgt taken	1
Geen vervolghulp aangezien alle kinderen het huis uit zijn	1
Totaal	10

Noot 10 Bij één gezin woont het jongste kind naar tevredenheid nog thuis.

Weinig vervolghulp en veel uithuisplaatsingen is een opvallende uitkomst van de afgesloten trajecten (zowel afgerond als afgebroken). Dit is tegenstrijdig met het algemene doel van VIG dat staat omschreven als het tot stand brengen van een positieve verandering, waaronder opvoedingspatronen. Gezien het aantal (mogelijke) uithuisplaatsingen binnen gezinnen die een VIG-traject hebben gevolgd, slaagt VIG daarin voor een groot deel niet.

Echter, hoe paradoxaal ook, een mislukt VIG-traject, waarbij ouders niet in staat zijn gebleken het opvoedklimaat te verbeteren, kent ook winst. VIG krijgt door de intensieve aanpak vaak wel zicht op de ernst van de problematiek binnen deze gezinnen. Door deze informatie kan een VIG-traject bijdragen aan een versnelde procedure voor uithuisplaatsing. Volgens de respondent van de Raad voor de Kinderbescherming is een niet-geslaagd VIG-traject een serieus signaal voor de Raad. Dit houdt in dat de Raad hieruit haar conclusies moet trekken en actie dient te ondernemen richting dit gezin. Een vervolg op een VIG-traject kan dus een uithuisplaatsing zijn.

VIG mag volgens het merendeel van de respondenten echter nooit als doel op zich hebben om de kinderen uit huis te krijgen. De insteek van VIG is immers het verbeteren van het opvoedklimaat en het versterken van het gezin om uithuisplaatsing te voorkomen.

4.2 Verhouding gezinscoach en andere hulpverleners

In de tweede voortgangsrapportage is de verhouding tussen de gezinscoach en de gezinsvoogd als thema genoemd waaraan extra aandacht zouden worden besteed. Omdat in de uitvoering meerdere hulpverleners samenwerken met de gezinscoach, hebben we besloten dit thema te verbreden door ook gesprekken te voeren met de Raad voor de Kinderbescherming en Combizorg. Daarnaast hebben we het thema samenwerking in de uitvoering ook voorgelegd aan de gezinscoaches en een aantal deelnemers aan de selectiecommissie.

Wat betreft samenwerking is er een breed vertrouwen in de VIG-aanpak, zijn de lijnen kort en is de betrokkenheid van ketenpartners bij VIG groot. Zij lijken sterk te geloven in de kracht van VIG en hebben een intrinsieke motivatie om het project te doen slagen. Door dit enthousiasme is de samenwerking gedurende de pilot verstevigd en verloopt deze over het algemeen goed.

Een algemeen kritiekpunt is volgens een aantal respondenten dat gezinscoaches de touwtjes soms wel erg stevig in handen willen houden, dat ze zich wel eens bemoeien met de werkprocessen van andere organisaties en dat ze af en toe erg stellig zijn. De dominante, directieve werkwijze van de gezinscoaches – welke juist ook wordt genoemd als kracht van VIG - zorgt op dat soort momenten ook voor spanningen. Omdat een goede en duurzame samenwerking tussen gezinscoaches en andere partijen van groot belang is, is het belangrijk dat Spirit de goede balans in het omgaan met de dynamiek van andere organisaties door de coaches blijft bewaken.

Verder benoemen de gezinscoaches als knelpunt dat instanties soms verwachten dat de coaches ook hun problemen met een gezinslid oplossen. Als voorbeeld benoemt een van de geïnterviewde gezinscoaches een school die de problemen van een leerling bij de coach neerlegde met het verzoek of hij ze met de ouders kon spreken. Duidelijk wordt hierdoor het belang van helderheid over en afbakening van de taken en verantwoordelijkheden van een

gezinscoach.

Verhouding gezinscoach en gezinsvoogd

Uit analyse van de plannen van aanpak van de gezinnen, blijkt dat in een ruime meerderheid van de gezinnen in een VIG-traject (11 van de 17) een OTS is uitgesproken voor één of meerdere kinderen. Dit betekent dat vaak een gezinsvoogd en gezinscoach samen in één gezin bezig zijn. Over het algemeen verloopt deze samenwerking goed, maar er is ook sprake van een spanningsveld. Met BJAA is aan het begin van de pilot afgesproken dat in het geval van een VIG-traject de gezinscoach binnen het gezin de leiding neemt en de gezinsvoogd een stapje terug doet. Echter, omdat de gezinsvoogd eindverantwoordelijk voor het kind of de kinderen voor wie een OTS is uitgesproken, zal de gezinsvoogd zich met de ontwikkelingen in het gezin willen bemoeien.

Een ander aspect dat spanningen veroorzaakt is het verschil in taken en werkwijzen van de gezinscoaches en gezinsvoogd. Door hun intensieve aanwezigheid in het gezin ligt het werktempo van de gezinscoaches hoog en zijn zij goed op de hoogte van de ontwikkelingen binnen het gezin. Als zij zich zorgen maken en dit melden bij BJAA, verwachten zij dat er snel actie wordt ondernomen. Een gezinsvoogd dient vervolgens in te schatten of de situatie ernstig genoeg is om in een juridisch kader maatregelen te kunnen treffen. Als de gezinsvoogd meent dat dit aan de orde is, dient hij/zij de benodigde stappen daarvoor te zetten. Beide stappen kosten tijd.

Daarnaast is er een verschil merkbaar tussen samenwerking met de gezinsvoogden van BJAA en de William Schrikker Stichting. Door de korte lijnen die er zijn met BJAA verloopt deze samenwerking doorgaans beter dan met de William Schrikker Stichting. De afstemming met de William Schrikker Stichting wordt op korte termijn opgepakt.

Volgens de meeste respondenten zijn de posities van de gezinsvoogd en –coach al werkende weg echter meer helder geworden. De meerwaarde van samenwerking tussen gezinsvoogd en gezinscoach wordt gevonden door in samenspraak gebruik te maken van elkaars bevoegdheden cq mogelijkheden. Een belangrijke succesfactor daarvoor is volgens het merendeel van de respondenten de goede samenwerking tussen gezinsvoogd en coach waarbij men elkaar op de hoogte houdt. De gezinsvoogd ontvangt hiertoe op structurele basis de maandrapportages. Waar verdere afstemming nodig is, zoeken de gezinsvoogd en gezinscoach contact met elkaar.

Alle bevraagde respondenten zijn overigens van mening dat gezinscoaches en –voogden hun eventuele samenwerkingsproblemen eerst zelf dienen op te lossen, maar dat als dit niet mogelijk is, snel op hoger niveau een oplossing dient te worden gezocht.

Overige organisaties

De samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming verloopt goed. Zowel respondenten vanuit VIG als vanuit de Raad voor de Kinderbescherming geven aan dat men elkaar versterkt door informatie-uitwisseling, afstemming in de samenwerking en kortere lijnen. Op deze wijze kan waar nodig snel actie worden ondernomen, wat vanuit het perspectief van een kind in een onveilige situatie zeer gunstig is. Volgens respondent van de Raad zitten de coaches en de Raad over het algemeen op één lijn wat betreft aanpak gezin. Er is volgens deze respondent een meningsverschil geweest dat naar tevredenheid is opgelost. VIG krijg ook aanmeldingen binnen via de Raad. Aandachtspunt voor de komende tijd is de voorlichting aan

raadsonderzoekers om VIG bekend te maken binnen de Raad voor de Kinderbescherming. Over deelname van de Raad aan de selectiecommissie zijn de meningen verdeeld. De meerwaarde wordt erkend door meerdere respondenten. Echter, in niet alle gevallen is de Raad betrokken. Bovendien moet belangenverstrengeling worden voorkomen. Ook is het van belang dat de selectiecommissie slagvaardig blijft en niet al te groot wordt.

De respondent van Combizorg is tevens tevreden over de samenwerking met VIG. Deze samenwerking betreft vooralsnog 1 gezin. De respondent benoemt de duidelijkheid van de coach over de verwachtingen en taakverdeling als positief punt. De kracht van VIG is volgens deze respondent de intensiteit van het traject gecombineerd met het drang- en dwangaspect.

Wat betreft de samenwerking tussen de gezinscoaches en de casemanagers van DWI zijn bevraagde respondenten doorgaans positief. Zij werken zeer intensief samen. In een aantal gevallen leverde afstemming van een gezin een meningsverschil op tussen de casemanager van DWI en de gezinscoach waarna er richting cliënt geen gedeeld standpunt werd gecommuniceerd. Alle op dit onderwerp bevraagde respondenten zijn van mening dat de communicatie naar de cliënt in ieder geval eenduidig dient te zijn en dat meningsverschillen eerst beslecht dienen te worden voordat vervolgacties richting gezin worden ondernomen. Inmiddels hebben Spirit en DWI een evaluatiegesprek gevoerd waarbij geconcludeerd is dat de aan het begin van de pilot gemaakte afspraken nog steeds voldoen, maar dat er toegezien moet worden op correcte naleving van deze afspraken.

De coaches geven verder aan dat zij moeite hebben met wachtlijstbureau Westerbeek voor schuldhulpverleningstrajecten. Volgens de coaches duurt het te lang voordat een gezin in traject kan en zou het beter zijn als de coaches gezinnen direct kunnen aanmelden bij een schuldhulpverleningsorganisatie.

5 Effecten van VIG

5.1 In- en uitstroom

Om te kunnen bepalen of de VIG-pilot succesvol is geweest, heeft het stadsdeel vooraf de volgende normen vastgesteld wat betreft in- en uitstroom in het pilotjaar 2007:

- 1 Aantal gezinnen ingestroomd (norm 20)
- 2 Aantal gezinnen uitgestroomd met positief resultaat (norm 16)
- 3 Aantal gezinnen met verlengd traject, 1x of 2x (norm 5)

Hieronder volgt op schematische wijze een overzicht van de analyse van de plannen van aanpak.

Schema 5.1 In- en uitstroom

Status	Aantal gezinnen 2007
Totaal besproken door selectiecommissie	53
Afgewezen	22
In behandeling bij selectiecommissie	12
Ingestroomd maar alsnog afgewezen	2
VIG-trajecten	17
VIG-traject afgerond	7
VIG-traject afgebroken	3

In totaal zijn in 2007 19 gezinnen ingestroomd. Bij 2 van deze gezinnen is de coach actief geweest in het gezin, maar zijn de gezinnen vóór het ondertekenen van het plan van aanpak alsnog afgewezen. Verder was bij één gezin sprake van verlenging van een half jaar. We komen dan in totaal op 17 VIG-trajecten met ondertekend plan van aanpak en één verlenging.

In 2007 zijn slechts 5 gezinnen uitgestroomd. Om de analyse te kunnen baseren op zoveel mogelijk plannen van aanpak, hebben we de gezinnen die in 2007 zijn ingestroomd en vóór 25 februari 2008 zijn uitgestroomd ook meegenomen. We komen dan op in totaal 10 uitgestroomde gezinnen.

Afgerond of afgebroken

We beschouwen een VIG-traject waarbij een eindscore is gemaakt van de al dan niet behaalde doelen als afgerond. Dit geldt voor 7 van de 10 uitgestroomde gezinnen. Bij drie gezinnen is het VIG-traject afgebroken en is er geen score gemaakt. Dit beschouwen we als een afgebroken traject. Als redenen voor het voortijdig afbreken van de trajecten worden genoemd:

- 1 De gezinscoach vindt één gezin niet een doorsnee VIG-gezin en heeft serieuze twijfels of dit gezin met de aanwezige (beperkte) problemen gebaat is bij een paardenmiddel als VIG.
- 2 De gezinscoach constateert dat er al voldoende hulp is voor de zorgen die in het VIG-intakeformulier staan beschreven.
- 3 Vader bleek niet belastbaar voor een VIG-traject vanwege psychiatrische problematiek.

5.2 Mate van succes van afgeronde trajecten

Een belangrijke vraag voor de evaluatie is voor hoeveel gezinnen de interventie als succesvol kan worden beschouwd en in welke mate. Daarbij is het belangrijk dat het criterium voor succes eenduidig wordt gedefinieerd.

Wat betreft het succes van de afgeronde trajecten, heeft het stadsdeel de volgende normen gesteld:

- 1 Einddoelen die daadwerkelijk zijn behaald (norm 85%)
- 2 Einddoelen waaraan nog wordt gewerkt (norm 15%)
- 3 Einddoelen die niet zijn behaald (norm minimaal)

In onderstaand schema staat beschreven hoe de gezinnen gemiddeld op gezinsniveau (alle leden van het gezin) hebben gescoord.

Schema 5.2 Score doelen (doelen in afgeronde %)

	Behaald	Lopend	Niet-behaald	Vervolg na VIG
Gezin 1	43	43	14	Verlengd traject. Dreigende uithuisplaatsing
Gezin 2	83	2	15	IOG
Gezin 3	71	11	18	Eén kind uithuisgeplaatst; jongste woont nog thuis.
Gezin 6	65	7	28	De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek.
Gezin 7	42	44	15	De kinderen zijn uithuisgeplaatst.
Gezin 13	50	40	10	Gezin is eigenlijk geen VIG-gezin omdat het niet multi-probleem is. Gezinsvoogd herneemt taken.
Gezin 14	20	11	69	Geen vervolghulp. De kinderen onder de 16 zijn gedurende het VIG-traject verhuisd naar het buitenland.
Gemiddelde scores	53	23	24	

De gestelde norm voor de behaalde einddoelen is door één gezin gehaald (gezin 2). Opmerkelijk is dat dit ook het enige gezin is waarvoor reguliere vervolghulp is ingezet die geen betrekking heeft op uithuisplaatsing of zorgmeldingen.

Ondanks dat voor het overgrote deel van de gezinnen de gestelde normen niet zijn gehaald, is het de vraag of VIG daarmee niet effectief is geweest. VIG heeft namelijk ook als belangrijk doel om weer grip te krijgen op een gezin. VIG kan een breekijzer zijn om te zorgen voor weer voldoende ruimte (motivatie, draagvlak) of voldoende bewijs (onderbouwing OTS of uithuisplaatsing) voor vervolghulp. Als we kijken naar de gezinnen die de gestelde norm niet hebben gehaald, blijkt dat in 4 van de 7 gevallen er sprake is van een uithuisplaatsing of een raads melding. Blijkbaar heeft VIG in deze gevallen bijgedragen om gedwongen hulpverlening op gang te brengen.

5.3 Vooruitgang per leefgebied

Per leefgebied heeft de gezinscoach een aantal hoofd- en subdoelen opgesteld. Het gezin tekent het plan van aanpak waarin deze doelen staan be-

noemd en gaat daardoor akkoord met de gestelde doelen. In de loop van het traject zijn in veel gevallen nog extra doelen benoemd, zowel hoofd- als subdoelen. In onderstaand schema vindt u van de zeven gezinnen die het VIG-traject hebben afgerond een overzicht van het totaal aantal **subdoelen** per leefgebied en hoeveel van deze doelen zijn behaald of nog lopend zijn. Het overige deel is niet behaald of is niet gescoord.

Schema 5.3 Leefgebieden

Leefgebied	Aantal subdoelen	Gemiddeld per gezin	Behaald	Lopend
Administratie	159	22,7	98 (62%)	19 (12%)
Woonsituatie	96	13,7	50 (52%)	7 (7%)
Overlast	23	3,2	8 (35%)	9 (39%)
Scholing/werk	63	9	28 (44%)	11 (18%)
Relaties	54	7,7	28 (52%)	1 (2%)
Gezondheid	62	8,9	34 (55%)	2 (3%)
Overigen	11	1,6	4 (36%)	3 (27%)

Op het leefgebied administratie en woonsituatie worden de meeste subdoelen benoemd én successen geboekt. De minste vooruitgang wordt geboekt op het terrein van overlast. Mogelijke redenen hiervoor zijn dat de doelen rondom administratie en woonsituatie erg concreet zijn en de coach zelf bijdraagt aan het realiseren van deze doelen. Zo pakken in veel gevallen de ouders en de coach gezamenlijk de administratie aan. De doelen gesteld op het leefgebied overlast hebben in veel gevallen betrekking op één of meerdere kinderen in het gezin. Zowel de coach als de ouders zijn voor deze doelen daardoor meer afhankelijk van de medewerking en inzet van de kinderen.

Omdat het ondersteunen van de ouders bij de opvoeding een van de omschreven doelen van VIG is, hebben we de plannen van aanpak gescreend op specifieke doelstellingen rondom opvoeding. We telden 12 subdoelen op pedagogisch terrein: 3 van deze subdoelstellingen zijn behaald, 7 zijn er niet behaald, 1 subdoelstelling wordt als lopend gescoord 1 is onbekend. Hieruit kunnen we concluderen dat het merendeel van opvoedkundige subdoelstellingen niet behaald is. Ook is het opvallend dat het aantal geformuleerde subdoelen gericht op verbetering van de pedagogische vaardigheden gering is.

5.4 Ervaringen gezinnen

Om de ervaringen van de gezinnen die VIG-begeleiding hebben ontvangen te benutten voor het onderzoek, is met een deel van de gezinnen kwalitatieve interviews gehouden. De interviews waren erop gericht om de ervaringen van de gezinnen met de VIG-begeleiding te achterhalen. Wat waren hun verwachtingen vooraf? En hoe tevreden waren zij met de begeleiding? Wat is er naar hun mening veranderd? In totaal zijn 6 gezinnen gesproken. Met 4 gezinnen is een start- en een eindgesprek gehouden. Met 2 gezinnen zijn enkel startgesprekken gevoerd aangezien zij nog niet waren uitgestroomd ten tijde van deze rapportage.

Conclusie interviews

Alle gezinnen

Vier van de zes gezinnen geeft aan dat ze de samenwerking met de coach in het begin lastig vond. Deze samenwerking werd in de loop van het traject echter beter. Eén gezin zegt precies het tegenovergestelde. De samenwerking begon goed, maar eindigde dermate slecht dat de moeder van het gezin niks meer met de coach te maken wil hebben. Eén gezin vond de samenwerking vanaf het begin prima verlopen, maar dit gezin wilde dan ook zelf een VIG-traject, aangezet door de positieve verhalen van een vriendin die ook in VIG-traject zit.

Alle gezinnen ervaren het als positief dat de coach ook daadwerkelijk dingen doet en voor elkaar krijg. Bijvoorbeeld zorgen dat er nieuwe apparaten komen en dat de administratie op orde wordt gebracht. Ook vinden ze het doorgaans prettig als de coach meegaat naar afspraken op school. Minder positief is het merendeel van de gezinnen over de bemoeienis van de coach met de opvoeding van de kinderen. Ze geven aan dat deze bemoeienis niet nodig is, of dat de aanpak van de coach daarin niet werkt. Twee gezinnen geven echter aan dat ze blij zijn met de ondersteuning van de coach richting kinderen. Eén moeder vertelt dat ze door de coach strenger is geworden naar haar kinderen. Het tijdens het interview aanwezige kind bevestigt dit en geeft aan dat de sfeer nu prettiger is.

De meeste gezinnen vinden het fijn binnen VIG te maken te hebben met één persoon die alles oppakt in plaats van verschillende hulpverleners voor verschillende deelgebieden. Wat betreft de houding van de coach geven 3 gezinnen aan deze niet als prettig te hebben ervaren (arrogant, bazig, niet respectvol). De overige drie gezinnen zijn positief over de houding van de coach alhoewel ze nog wel benadrukken dat ze een respectvolle houding erg belangrijk vinden.

Uitgestroomde gezinnen

Van de vier geïnterviewde uitgestroomde gezinnen, zijn er drie positief over het VIG-traject. Ze geven allemaal aan dat ze ook zonder drang- en dwang zouden hebben meegedaan. Ze vertellen dat de coach niet veel heeft veranderd binnen het gezin, maar bij doorvragen kunnen ze toch wel het een en ander benoemen. Het lijkt alsof ze positieve ontwikkelingen binnen het gezin vooral toekennen aan hun eigen inzet, wat zeker positief kan zijn voor hun zelfvertrouwen. Tegelijkertijd is het van belang dat gezinnen een 'realistisch' zelfbeeld hebben om te voorkomen dat zonder de hulp van de coach de moed in hun schoenen zakt. De drie positieve gezinnen geven ook aan de nazorg prettig te vinden.

Eén gezin is niet positief en wil niets meer met VIG te maken hebben. De kinderen zijn uithuisgeplaatst. De moeder van dit gezin is ervan overtuigd dat de gezinscoach in haar gezin is gekomen om te kijken hoe zij met de kinderen omgaat. En niet - zoals gezegd tijdens het gesprek bij DWI - voor het aanpakken van problemen rondom administratie, huis etc. De gezinsvoogd heeft dit volgens haar bevestigd door te zeggen dat de gezinscoach door de jeugdzorg in haar gezin is gestuurd. Ook deze moeder kent iemand die in een VIG-traject zit, en volgens moeder gaat het bij dit gezin allemaal anders.

Waken voor negatieve beeldvorming

Het aantal uithuisplaatsingen dat tot nu toe heeft plaatsgevonden na een VIG-traject, gecombineerd met het feit dat VIG blijkbaar bekendheid verwerft bij multi-probleemgezinnen in Amsterdam-Noord, kan leiden tot negatieve

beeldvorming over het doel van VIG. Liever gezegd: men moet ervoor waken dat VIG niet de naam krijgt dat een VIG-coach een gezin geplaatst wordt om informatie te verzamelen voor een mogelijke uithuisplaatsing. Dit is een extra reden om de Raad voor de Kinderbescherming niet te dicht bij de selectiecommissie te plaatsen als structurele deelnemer.

6 Borging van organisatie en samenwerking

6.1 Borging binnen Spirit

In de tweede voortgangsrapportage zijn de drie belangrijkste redenen genoemd voor het expliciet maken van de selectiecriteria en het helder maken en borgen van processen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Deze zijn:

- 1 Inzichtelijk maken of een VIG-traject past bij gezinnen. Er moet geen 'paardenmiddel' als VIG worden ingezet bij gezinnen waar vrijwillige hulp ook nog een mogelijkheid is.
- 2 Waarborgen van de continuïteit van het project VIG. Bijvoorbeeld bij wisseling van personen in functies bij ketenpartners in Amsterdam-Noord of uitrol naar andere stadsdelen.
- 3 Effectief houden van VIG door te voorkomen dat iedereen op zijn eigen manier dingen gaat doen of steeds opnieuw het wiel gaat uitvinden.

Radar heeft daartoe in opdracht van Spirit een implementatieplan ontwikkeld. In dit plan staat beschreven hoe VIG bij een structurele continuering ingepast wordt binnen het aanbod van Spirit zonder daarmee slagkracht te verliezen. Daarnaast staat beschreven welke stappen genomen dienen te worden om VIG succesvol te implementeren binnen andere stadsdelen. Het implementatieplan beschrijft de wenselijke situatie en doet aanbevelingen voor het bereiken van deze situatie op diverse thema's:

- Aansturing van team, orthopedagoog, op programma-integriteit en de methode.
- Registratie van gezinnen.
- De overlegstructuur, aanmeldprocedure en bereikbaarheid.
- Samenwerkingspartners.
- Externe begeleiding.
- Uitrol VIG naar andere stadsregio's.
- Implementatie VIG.

Verder heeft Spirit heeft voor de implementatie van VIG binnen Spirit een aantal activiteiten benoemd en daaraan een planning gekoppeld. Deze activiteiten richten zich op twee onderdelen: de voorwaarden scheppende kant (structuur, methodiek, etc.) en het creëren van een draagvlak/commitment.

Een andere positieve ontwikkeling binnen de borging van de processen, is dat Spirit een afdelingsmanager heeft vrijgemaakt voor VIG. Deze afdelingsmanager volgt de projectleider van Radar op en heeft de volgende taken:

- Aannames VIG-gezinnen vanuit selectiecommissie toetsen en beoordelen, nemen van de 'go-/no go'-beslissing.
- Toewijzen van een VIG-gezin aan een gezinscoach.
- Afstemmen taken en verantwoordelijkheden met partners binnen VIG. Daarbij ook helderheid geven wat de beperkingen van VIG zijn.
- Leiding geven aan de gezinscoaches.
- Contacten en netwerken onderhouden met als doel:
 - Relaties te onderhouden en partners betrokken te houden;
 - Signalen te ontvangen uit het veld (bijvoorbeeld over de coaches);

- Resultaten en andere informatie vanuit VIG te communiceren naar het netwerk.

De inhoudelijke begeleiding van de gezinscoaches ligt bij de gedragswetenschapper van Spirit. Zowel de gezinscoaches als de gedragswetenschapper geven daarbij aan dat men op zoek is naar een balans in de intensiteit van de begeleiding. Aan de ene kant wil men voldoende contact met de coaches om onder meer hun werkzaamheden te kunnen toetsen en te voorkomen dat de coaches 'vereezamen'. Aan de andere dienen te coaches zo zelfstandig mogelijk te blijven aangezien dit een van hun krachten is.

Spirit is tevens verantwoordelijk voor de beslissing of VIG voor een gezin wordt verlengd of niet. Daartoe heeft Spirit criteria voor verlenging opgesteld, welke nog geaccordeerd dienen te worden door de stuurgroep:

- Na 5 maanden zijn niet alle doelen behaald.
- Reguliere hulpverlening kan overgebleven doelen nog niet overnemen.
- Aan de hand van de nog te behalen doelen wordt een termijn van verlenging gekoppeld, ten hoogste 6 maanden.
- Er is een verwachting dat de overgebleven doelen binnen verlengings-termijn wel behaald kunnen worden.
- In geval van crisis rondom moment van afsluiting dient goed bekeken te worden of dit een acute crisis is (korte verlenging kan nodig zijn) of een chronische crisis die tekenend is voor de gang van zaken binnen dit gezin -> toeleiden naar reguliere, liefst langdurige, hulp.

Als laatste heeft Spirit om het onderdeel nazorg en monitoring vervolghulp te borgen een aantal stappen benoemd:

- In de 3^e maand van de VIG begeleiding wordt in de teamvergadering of individuele werkbegeleiding van de coach stil gestaan bij of en zo ja welke hulp er nodig zou kunnen zijn voor dit gezin na afsluiting VIG.
- In de 3^e/ 4^e maand van de VIG-begeleiding wordt dit met het gezin besproken en worden de stappen genomen om de vervolghulp te realiseren (aanmelden, eventueel via casemanager/gezinsvoogd).
- In de 5^e maand wordt er een overleg gepland met de hulpverlener van het vervolgtraject om door te spreken over welke hulp er voor dit gezin nodig is en wat er de afgelopen 5 maanden gerealiseerd is.
- Bij de warme overdracht tussen coach, toekomstig hulpverlener en gezin (en eventueel casemanager/gezinsvoogd) wordt aan de vervolghulp medegedeeld dat er met 3, 6 en 9 maanden contact op wordt genomen met zowel het gezin als de vervolghulpverlener om te zien of afspraken lopen zoals ze zouden moeten lopen.
- De coach neemt na 3, 6 en 9 maanden contact op met het gezin en de vervolghulp, vult na het contact een format in en maakt zijn informatie kenbaar aan DWI en de van tevoren afgesproken samenwerkingspartners.
- Op het moment dat of het gezin of de vervolghulpverlener aangeeft dat de hulp niet naar verwachting loopt zorgt de coach dat hij contact legt met beide partijen om beider verhaal te horen en te koppelen aan elkaar. Zo nodig organiseert de coach een gesprek.
- Komt de coach niet tot een bevredigende afspraak dan schakelt hij naar zijn afdelingsmanager die contact opneemt met de hulpverlenende instantie.

6.2 Borging van samenwerking

Om de samenwerking verder uit te diepen en te borgen is Spirit bezig afspraken te maken met belangrijke samenwerkingspartners die van belang zijn bij continuering en uitrol VIG. Voorbeelden hiervan zijn convenanten met Radar en DWI. Dit is voor de kwaliteit van VIG van wezenlijk belang. Spirit is hier voortvarend mee bezig en anticipeert daarmee actief en positief op continuering.

6.3 Privacyprotocol

In de vorige rapportage is het belang van een goed privacyprotocol aangeven, wat zich heeft vertaald naar een aanbeveling. Momenteel wordt voor het privacyprotocol een stedelijk convenant ontwikkeld. De GGZ heeft toegezegd dit convenant te tekenen.

7 Conclusies en aanbevelingen

Gezien de doelstelling van VIG is de centrale vraag bij eindevaluatie of VIG erin slaagt om ook in Amsterdam-Noord de thuissituatie voor kinderen te stabiliseren én opening te creëren voor vervolghulp. Kortom, ontstaat er weer zicht en/of grip op de multi-probleemgezinnen door inzet van VIG?

Daartoe worden de volgende onderzoeksvragen in dit hoofdstuk beantwoord:

- 1 Is de instroomprocedure efficiënt en effectief?
- 2 Is de beoogde doelgroep bereikt?
- 3 Zijn de gestelde normen behaald?
- 4 Is VIG erin geslaagd om weer zicht en grip op het gezin te verkrijgen, waardoor ruimte is ontstaan voor vervolghulp?
- 5 Wordt de uitvoering van VIG voldoende ondersteund en wordt de kwaliteit geborgd?

7.1 Conclusie efficiëntie en effectiviteit instroomprocedure

We beoordelen de instroomprocedure positief. De efficiëntie van de instroomprocedure is gedurende de pilot verbeterd, mede dankzij de gerichte inzet die is gepleegd door het stadsdeel. De selectiecommissie gebruikt de vastgestelde selectiecriteria om gezinnen te toetsen en de werkwijze van de selectiecommissie is goed. Een aantal eerder geconstateerde knelpunten verdwijnen hoogstwaarschijnlijk door de komst van de nieuwe aanpak multi-probleemgezinnen in Amsterdam-Noord. Hierbij gaat het om deelname buurtnetwerken aan de selectiecommissie en de tijdsinvestering in het bespreken van alternatieve trajecten voor gezinnen tijdens het selectiecommissieoverleg. Aandachtspunten rondom de instroomprocedure blijven de informatievoorziening en de aanwezigheid van partijen bij het selectiecommissieoverleg. Daarbij merken we op dat de verantwoordelijkheid hiervoor op organisatieniveau ligt, niet op individueel niveau.

Om uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit van de instroomprocedure is het de vraag of de selectiecommissie erin is geslaagd voldoende gezinnen te laten instromen en of deze gezinnen tot de vooraf benoemde doelgroep behoren. We concluderen dat de selectiecommissie in beide aspecten voldoende is geslaagd.

Het aantal gezinnen dat gedurende het pilotjaar in een VIG-traject is ingestroomd bedraagt 19 (norm 20). Van die 19 gezinnen zijn 2 gezinnen vóór het tekenen van het plan van aanpak weer uitgestroomd. Kritische noot hierbij is dat in één van deze gevallen de selectiecommissie de contra-indicatie 'veiligheid gezinscoaches' onvoldoende had getoetst.

Wat betreft bereik van de vooraf benoemde doelgroep blijkt uit de analyse van de plannen van aanpak voor de tweede tussenrapportage dat de gezinnen in traject voldeden aan de selectiecriteria. Uit de interviews is gebleken dat in minimaal 3 gezinnen gedurende het VIG-traject twijfels zijn gerezen of de problematiek dermate ernstig was om VIG te rechtvaardigen. Twee van de drie trajecten zijn uiteindelijk wel afgerond. Daarentegen blijkt uit onze analyse van de doelrealisatie (zie 7.2) en de type vervolghulp (zie 7.3) dat de problematiek van de meeste gezinnen zwaar is.

Alhoewel de selectiecommissie zeer alert moet zijn op de selectiecriteria en daarvoor ook over voldoende informatie moet beschikken, is het onvermijdelijk dat in een enkel geval een gezin instroomt dat achteraf gezien niet volledig voldoet aan de criteria. Immers, er bestaat bij VIG-gezinnen vaak juist onvoldoende zicht vanuit de hulpverlening.

7.2 Conclusie behalen gestelde normen

Vóór de start van de pilot zijn de volgende normen gesteld:

- 1 Aantal gezinnen ingestroomd (norm 20)
- 2 Aantal gezinnen uitgestroomd met positief resultaat (norm 16)
- 3 Aantal gezinnen met verlengd traject, 1x of 2x (norm 5)
- 4 Einddoelen die daadwerkelijk zijn behaald (norm 85%)
- 5 Einddoelen waaraan nog wordt gewerkt (norm 15%)
- 6 Einddoelen die niet zijn behaald (norm minimaal)

Zoals reeds vermeld in paragraaf 7.1 is de gestelde norm van ingestroomde gezinnen in het pilotjaar voldoende behaald (19 ingestroomde gezinnen).

De norm aantal gezinnen uitgestroomd met positief resultaat is niet behaald. In 2007 zijn slechts 5 gezinnen uitgestroomd. Van deze 5 gezinnen is er bij 2 gezinnen een eindscore gemaakt. Deze trajecten hebben hiermee de status 'afgerond traject'. De overige 3 trajecten zijn om diverse redenen afgebroken. Hiervan is dus ook geen score beschikbaar.

De oorzaak van deze geringe uitstroom ligt in het feit dat de selectiecommissie meer tijd nodig heeft gehad om VIG te laten 'landen' in Amsterdam-Noord dan vooraf gedacht. Dit is een veel voorkomend knelpunt bij de start van een nieuw project. Zowel in de eerste als de tweede voortgangsrapportage is geconstateerd dat de instroom achterbleef. Alhoewel uiteindelijk in het pilotjaar voldoende gezinnen zijn ingestroomd, heeft deze vertraagde instroom een negatief effect gehad op de gestelde norm voor uitstroom in het pilotjaar.

Bij één gezin is het traject verlengd. Dit is onder de gestelde norm van 5.

Wat betreft het aantal einddoelen dat daadwerkelijk is behaald, is VIG er niet in geslaagd de gestelde normen te realiseren. De gemiddelde scores voor behaalde doelen is 53% (norm 85%), voor lopende doelen 23% (norm 15) en niet-behaald 24% (norm minimaal). Van de 7 gescoorde gezinnen heeft 1 gezin de norm behaald. De behaalde doelen liggen vooral op het terrein van administratie en woonsituatie. De doelen op overlast worden het minst behaald. Ook het merendeel van de pedagogische subdoelstellingen wordt niet behaald¹¹.

Een belangrijke verklaring voor het niet behalen van de doelen is ons inziens dat bij 4 van 7 afgeronde trajecten sprake is van een (dreigende) uithuisplaatsing of raadmelding. Dit betekent dat door de ernst van de problematiek en de beperkte verandermogelijkheden van de gezinnen er ernstige zorgen zijn over de veiligheid van de kinderen. De meerwaarde van

Noot 11 Wat betreft de gezinnen zijn drie van de vier uitgestroomde geïnterviewde gezinnen positief over het VIG-traject. Zij geven ook aan de nazorg prettig te vinden. Eén gezin is niet positief en wil niets meer met VIG te maken hebben.

VIG is – alhoewel de doelen niet gerealiseerd zijn – dat deze problemen zichtbaar zijn geworden. Gezien het feit dat een VIG-traject tevens de functie heeft om problematiek zichtbaar te maken met als mogelijk gevolg vervolghulp in een gedwongen kader, achten wij de norm van het behalen van 85% van de einddoelen niet realistisch voor de totale doelgroep van VIG.

7.3 Conclusie realiseren ruimte voor vervolghulp

VIG heeft als belangrijk doel om weer grip te krijgen op een gezin. VIG kan een voorpost zijn om ervoor te zorgen dat er weer voldoende ruimte (motivatie, draagvlak) is voor vrijwillige vervolghulp. Daarnaast kan VIG als breekijzer dienen om voldoende bewijs te verzamelen voor vervolghulp in een gedwongen kader (onderbouwing OTS of uithuisplaatsing). We concluderen dat VIG vooral in het laatste is geslaagd.

Bij een groot deel van de ingestroomde gezinnen bleek de problematiek zo ernstig dat het toeleiden van reguliere vormen van vrijwillige hulpverlening onvoldoende werd geacht. De inzet van VIG heeft binnen deze gezinnen dan ook verregaande gevolgen gehad, waarbij VIG heeft bijgedragen aan het op gang brengen van gedwongen hulpverlening. Doordat ook expliciet als selectie criterium wordt gehanteerd dat eerder ingezette reguliere hulpverlening niet afdoende is geweest, is het ook in toekomst te verwachten dat er vaak sprake zal zijn van vervolghulp in een gedwongen kader.

7.4 Conclusie ondersteuning en borging uitvoering VIG

We concluderen dat de ondersteuning en borging van de uitvoering van VIG goed is. Zowel Radar, Spirit als het Stadsdeel Noord hebben het afgelopen jaar veel geïnvesteerd in de ondersteuning en borging. Zo heeft Radar in opdracht van Spirit een implementatieplan voor VIG binnen Spirit ontwikkeld. Aanvullend hierop heeft Spirit diverse implementatie-activiteiten geprioriteerd. Ook heeft Spirit specifiek voor netwerkactiviteiten en aansturing coaches een afdelingsmanager aangesteld en criteria voor verlenging opgesteld. Daarnaast ontwikkelt Spirit een stappenplan voor vervolghulp en is een goede structuur ontwikkeld voor de inhoudelijke begeleiding van de gezinscoaches. Een zeer positief punt is voorts dat uit interviews blijkt dat betrokken partijen zeer kritisch blijven op de ondersteuning en borging van de uitvoering en waar nodig deze blijven verbeteren.

7.5 Conclusie positieve neveneffecten VIG

We concluderen dat VIG een positieve rol heeft gespeeld in het verstevigen van het bestaande netwerk. Ook zijn er nieuwe samenwerkingsverbanden geïnitieerd, met name gericht op informatie-uitwisseling. Daarnaast is er oog en actie voor *alle* gezinnen. De selectiecommissie handelt zowel voor VIG-gezinnen als voor gezinnen waarvoor een alternatief traject uitgezet dient te worden. Daardoor verdwijnen minder gezinnen uit beeld. Als laatste blijkt dat VIG een positieve invloed heeft op de reguliere hulpverlening. Volgens meerdere partijen dragen kenmerkende elementen binnen VIG zoals de directe aanpak bij aan een andere kijk op hulpverlening binnen de eigen organisatie.

7.6 Advies ten aanzien van continuering VIG

Gezien de overwegend positieve resultaten en ervaringen over de relatief korte experimentperiode van 1 jaar, adviseren wij VIG te continueren in Amsterdam-Noord en de mogelijkheden voor inzet in andere stadsdelen te verkennen. Daarbij is het onzes inziens essentieel dat de volgende aanbevelingen worden opgevolgd cq nader worden uitgewerkt:

Aanbevelingen voor vervolg

Aanbeveling 1

Het verdient aanbeveling de doelen voor VIG Amsterdam te herformuleren op basis van de ervaringen die zijn opgedaan gedurende de pilotfase. Een VIG-traject kan twee doelen dienen:

- Het op orde brengen van een aantal basisvoorwaarden die nodig zijn om gezinnen te kunnen toeleiden naar vrijwillige reguliere hulp.
- Breekijzer zijn voor het op gang brengen van vervolghulp in een gedwongen kader.

Daarbij dient de vraag beantwoord te worden in welke mate het versterken van de pedagogische vaardigheden van ouders onderdeel dient te zijn van een VIG-traject.

Aanbeveling 2

Gedurende de pilotfase is gebleken dat de problematiek in veel van de ingestroomde gezinnen dermate ernstig was dat met VIG te weinig doorbraak kon worden gerealiseerd. Vervolghulp in een gedwongen kader werd in die gevallen noodzakelijk geacht. Echter, om ook het doel van toeleiden naar reguliere vrijwillige vervolghulp tot zijn recht te laten komen, moet bij het vervolg van VIG een goede balans worden gevonden in de instroom van gezinnen. De selectieprocedure en daarmee het hanteren van de selectiecriteria dient hierop afgestemd te worden.

Aanbeveling 3

Op basis van voorgaande aanbevelingen dienen de resultaatverwachtingen op alle leefgebieden (met name overlast en sociale relaties (w.o. pedagogisch handelen)) opnieuw met elkaar bekeken te worden. Ook de gestelde normen vanuit het stadsdeel moeten daarop worden aangepast cq. gedifferentieerd naar doel(groep).

Aanbeveling 4

Er dient een verduidelijking te komen van welke type signalen worden meegewogen binnen het selectie criterium van 'criminaliteit en overlast', zodat hierover eenduidigheid bestaat.

Aanbeveling 5

Regie op en onderhoud van de selectiecommissie vanuit het stadsdeel vraagt om een forse investering, ook bij continuering. Gezien de ervaringen in de VIG-pilot is 1 fte voor het procesmanagement van de aanpak multi-probleemgezinnen in Amsterdam-Noord reëel.

Aanbeveling 6

De deelnemers aan de selectiecommissie moeten de voor de behandeling van een casus relevante informatie kunnen inbrengen, zodat onnodige vertraging door afhankelijkheid van collega's voor informatie wordt voorkomen. Dit betekent dat de deelnemende organisaties bij de keuze van afvaardiging hiermee rekening houden en de randvoorwaarden aan de afgevaardigden bieden om aan de eis van tijdige inbreng van alle relevante informatie te kunnen voldoen.

Aanbeveling 7

Men moet waken voor negatieve beeldvorming VIG. Het aantal uithuisplaatsingen dat tot nu toe heeft plaatsgevonden na een VIG-traject, gecombineerd met het feit dat VIG blijkbaar bekendheid verwerft bij multi-probleemgezinnen in Amsterdam-Noord, kan leiden tot negatieve beeldvorming over het doel van VIG bij zowel gezinnen als andere organisaties. Liever gezegd: men moet ervoor waken dat VIG niet de naam krijgt dat een VIG-coach bij een gezin geplaatst wordt om informatie te verzamelen voor een mogelijke uithuisplaatsing. Ook daarom is het van belang om ook multi-probleemgezinnen waarvoor VIG opening naar vrijwillige vervolghulp kan bewerkstelligen, te laten instromen.

Aanbeveling 8

Op basis van de gesprekken met de gezinnen blijkt dat gezinnen bij aanvang van een VIG-traject helderheid over wat ze kunnen verwachten van het traject en de rol en houding van de coach daarin, erg belangrijk vinden. Hieraan moet in de toekomst blijvende aandacht aan worden besteed.

Aanbeveling 9

Om ervoor te zorgen dat de gezinscoaches zich duurzaam binnen het netwerk kunnen blijven bewegen, dient Spirit aandacht te blijven besteden aan de kwaliteitsbewaking van de houding van hun gezinscoaches. De alerte, directieve houding van de coaches dient hun kracht te blijven.

Aanbeveling 10

De Raad voor de Kinderbescherming dient op afroep op verzoek van de voorzitter van de selectiecommissie in de selectiecommissie aanwezig te zijn.

Aanbeveling 11

Gezien de geringe bijdrage in verwijzing en informatievoorziening gedurende de pilot verdient de positionering van de buurtnetwerken, IBAN en Meldpunt Zorg en Overlast ten opzichte van VIG nadere heroverweging door het stadsdeel.

Aanbeveling 12

Gedurende de pilotperiode is er ten aanzien van VIG veel ontwikkeld. Zo zijn de selectiecriteria aangescherpt en is duidelijk geworden wat wel en niet wordt beoogd met VIG. Doordat er echter een beperkt aantal gezinnen is uitgestroomd is de Amsterdamse variant nog niet geheel uitgekristalliseerd. Tegelijkertijd blijft VIG door de impact die het blijkt te hebben op de gezinnen (intensieve bemoeienis van een coach, relatief veel uithuisplaatsingen) vragen om een zeer zorgvuldige uitvoering. Om die reden zijn wij van mening dat VIG in de toekomst periodiek gemonitord dient te blijven worden op processen en resultaten.

Bijlagen

Bijlage 1 Geïnterviewde personen

Marco Bartels	gezinscoach VIG
Annemarie de Beer	Spirit
Marleen Beumer	Spirit
Suzanne Bunnik	stadsdeel Amsterdam Noord
Michèl Clavan	Raad voor de Kinderbescherming
Mike Heuves	Radar
Gert Mathlener	Spirit
Suzanne de Ruig	gezinscoach VIG
Marjan Sanders	BJAA
Tanja van de Velde	Combizorg

Bijlage 2 Stroomschema selectiecriteria

